

305

Besluit van 16 juni 1987, houdende regels met betrekking tot het inkomen als bedoeld in artikel 7, derde lid, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (Inkomensbesluit IOAZ)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 12 maart 1987, Directoraat-Generaal Sociale Zekerheid, nr. SZ/BZ/ABB/BZ/87/U-2316/GvdW/RM;

Gelet op artikel 7, derde lid, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (Stb. 1987, 281);

De Raad van State gehoord (advies van 30 maart 1987, No. W 12.87.105);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 12 juni 1987, Directoraat-Generaal Sociale Zekerheid, nr. SZ/DBZ/ABB/BZ/3169/GvdW/RM;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder de wet:

de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (Stb. 1987, 281).

Artikel 2

1. Voor de toepassing van artikel 4, tweede lid, 2° en 3°, en derde lid, 2°, van de wet wordt onder inkomen uit of in verband met arbeid in het bedrijfs- of beroepsleven verstaan:

- a. winst uit bedrijf en zelfstandig uitgeoefend beroep;
- b. opbrengt van arbeid, als bedoeld in de artikelen 3, 4 en 5 van het Inkomensbesluit IOAW (Stb. 1986, 658), met dien verstande dat artikel 5, eerste lid, tweede volzin, buiten beschouwing blijft;
- c. behoudens het bepaalde in het tweede lid van dit artikel, inkomen in verband met arbeid in het bedrijfs- of beroepsleven, als bedoeld in artikel 7 van het Inkomensbesluit IOAW.

2. Onder inkomen in verband met arbeid, als bedoeld in het eerste lid, onderdeel c, wordt mede verstaan een uitkering op grond van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (Stb. 1987, 92).

3. Behoudens het bepaalde in artikel 3, derde lid, wordt onder inkomen uit of in verband met arbeid, als bedoeld in het eerste en tweede lid van dit artikel, niet verstaan het inkomen van de echtgenoot.

Artikel 3

1. Onder winst, bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdeel a, wordt verstaan:

a. hetgeen ingevolge het bepaalde bij of krachtens Hoofdstuk II, Afdeling 2 van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 (Stb. 1964, 519) als winst wordt beschouwd, indien de gewezen zelfstandige het bedrijf of beroep heeft uitgeoefend in de vorm van een éénmanszaak, maatschap, vennootschap onder firma of commanditaire vennootschap;

b. hetgeen ingevolge het bepaalde bij of krachtens Hoofdstuk II van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 (Stb. 1969, 469) als winst wordt beschouwd, indien de gewezen zelfstandige de onderneming heeft uitgeoefend in de vorm van een naamloze vennootschap of een besloten vennootschap.

2. Onder winst, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, worden niet verstaan de bestanddelen van de winst, bedoeld in artikel 57, eerste lid, onderdelen a, b en c van de Wet op de inkomstenbelasting 1964.

3. Onder winst, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, worden mede verstaan de arbeidsbeloning van de meewerkende echtgenoot, genoemd in artikel 5, zevende lid, van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 en de winst van de echtgenoot van de gewezen zelfstandige, indien het bedrijf of beroep mede voor rekening van de echtgenoot werd uitgeoefend.

4. De winst, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, wordt gecorrigeerd met alle geldelijke voor- en nadelen voor de gewezen zelfstandige, die uit diens verhouding tot de besloten of naamloze vennootschap voortvloeien, tenzij het inkomen uit of in verband met arbeid betreft, als bedoeld in artikel 2, eerste lid, onderdelen b of c.

5. Indien de toepassing van het eerste lid tot een kennelijk onredelijk resultaat leidt, gelet op de aard en strekking van de wet, corrigeren burgemeester en wethouders de in dit lid bedoelde winst dienovereenkomstig.

Artikel 4

1. Voor de toepassing van artikel 7, eerste lid, van de wet wordt verstaan onder:

a. inkomen uit arbeid in het bedrijfs- of beroepsleven: de opbrengst van arbeid, als bedoeld in de artikelen 3, 4 en 5 van het Inkomensbesluit IOAW;

b. inkomen in verband met arbeid in het bedrijfs- of beroepsleven: het inkomen, als bedoeld in artikel 7 van het Inkomensbesluit IOAW, met uitzondering van het eerste lid, onderdeel q, met dien verstande dat hieronder mede wordt verstaan een uitkering op grond van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers.

2. Het inkomen uit of in verband met arbeid, bedoeld in het eerste lid, wordt in de maand waarover aanspraak op uitkering wordt gemaakt vastgesteld op het bedrag dat de gewezen zelfstandige en de echtgenoot over die maand verwerven of redelijkerwijs geacht kunnen worden te verwerven.

3. Indien aannemelijk is, dat een inkomensbestanddeel geen juiste maatstaf biedt voor de bepaling van het in het eerste lid bedoelde

inkomen, wordt dat bestanddeel per maand vastgesteld op 1/3 onderscheidenlijk 1/12 van het bedrag, dat over drie maanden onderscheidenlijk een jaar is verworven.

4. Indien de toepassing van het tweede en derde lid, gelet op het tijdstip van verwerving van een inkomensbestanddeel, tot een kennelijk onredelijk resultaat leidt, bepalen burgemeester en wethouders op welke periode dat inkomensbestanddeel geacht moet worden over deze periode te zijn verdeeld.

Artikel 5

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 juli 1987.

Artikel 6

Dit besluit kan worden aangehaald als Inkomensbesluit IOAZ.

Lasten en bevelen dat dit besluit met daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State en aan de Algemene Rekenkamer.

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, derde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State.

's-Gravenhage, 16 juni 1987

Beatrix

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
L. de Graaf

Uitgegeven de *negenentwintigste* juni 1987

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

NOTA VAN TOELICHTING

1. Algemeen

De Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ, Stb. 1987, 281) voorziet in een inkomen tot het relevante sociale minimum voor de gewezen zelfstandigen, jonger dan 65 jaar, die:

- a. na het bereiken van de leeftijd van 55 jaar het bedrijf of beroep hebben beëindigd;
- b. het bedrijf of beroep hebben beëindigd in verband met arbeidsongeschiktheid en recht hebben op een uitkering op grond van de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (Stb. 1987, 90), berekend naar een arbeidsongeschiktheid van minder dan 80%.

Voor de toepassing van dit besluit dient onderscheid te worden gemaakt tussen de toets op het inkomen bij voortzetting van het bedrijf of beroep en de toets op het inkomen na beëindiging.

Gelet op het uitgangspunt dat de beëindiging noodgedwongen moet zijn moet worden voldaan aan de toelatingsvoorwaarde dat het inkomen van de zelfstandige duurzaam minder bedraagt dan het sociaal minimum voor zelfstandigen (artikel 4, tweede lid, 2° en 3°, en derde lid, 2°, van de wet).

Als inkomen wordt beschouwd het in een jaar behaalde inkomen uit of in verband met arbeid in het bedrijfs- of beroepsleven van de zelfstandige. Hierbij is met name de winst uit bedrijf of zelfstandig uitgeoefend beroep van belang. Tot de winst worden mede gerekend de eventuele arbeidsbeloning voor de meewerkende echtgenoot en het eventuele winstaandeel van de echtgenoot die het bedrijf of beroep gezamenlijk met de zelfstandige uitoefende of die als commanditaire vennoot meedeelde in de winst uit het bedrijf of beroep. Overige inkomensbestanddelen van de echtgenoot blijven in dit verband buiten beschouwing.

Voor het recht op uitkering is vereist dat na beëindiging van het bedrijf of beroep het inkomen van de gewezen zelfstandige en de echtgenoot per maand lager is dan het bedrag van het toepasselijke sociale minimum (artikel 4, eerste lid, van de wet). Dit is een zelfde inkomensvoorwaarde als geldt voor rechthebbenden op grond van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (Stb. 1987, 92).

Onder inkomen wordt in dit verband verstaan:

alle vormen van inkomen uit of in verband met arbeid in het bedrijfs- of beroepsleven van de gewezen zelfstandige en de echtgenoot tezamen (artikel 7, eerste lid, van de wet). Dit inkomen wordt op maandbasis vastgesteld.

In artikel 8 van de wet is met betrekking tot het inkomen uit arbeid na beëindiging bepaald dat bij een aanspraak op uitkering gedurende ten hoogste twee jaar 30% van het inkomen uit arbeid wordt vrijgelaten, met een bepaald maximum. In verband hiermee worden in dit besluit de inkomensbestanddelen uit arbeid op dezelfde wijze als in de IOAW onderscheiden van de inkomensbestanddelen in verband met arbeid. Laatstgenoemde inkomensbestanddelen worden ten volle op de IOAZ-uitkering in mindering gebracht. Overigens geldt dit ook voor het inkomen uit vermogen, voor zover dit vermogen na beëindiging meer bedraagt dan f 175.000,-. Voor het inkomen uit het meerdere vermogen geldt een forfaitaire benadering. Dit is geregeld in artikel 7, tweede lid, van de wet.

Op grond van artikel 7, derde lid, van de wet bepaalt dit besluit welke inkomensbestanddelen meetellen voor de bepaling van het inkomen uit of in verband met arbeid in het bedrijfs- of beroepsleven, zowel vóór als na beëindiging van het bedrijf of zelfstandig uitgeoefend beroep. Het besluit is gebaseerd op het Inkomensbesluit IOAW (Stb. 1986, 658) en bevat in hoofdzaak verwijzingen naar dat besluit.

Overwogen is de mogelijkheid dit besluit te incorporeren in het Inkomensbesluit IOAW. Hiervan is afgezien omdat, ondanks een grote mate van overeenstemming tussen beide besluiten, met name de verschillende personenkring van beide wetten een verschillende benadering vergt. Dit verschil komt met name tot uitdrukking in het onderscheid tussen het inkomen vóór en na beëindiging. In dit besluit zijn voor de toetsing van de inkomenssituatie vóór beëindiging specifieke bepalingen opgenomen. Voor de bepaling van het inkomen van de zelfstandige wordt vóór beëindiging uitgegaan van het inkomen op jaarbasis; daarbij blijft het inkomen van de echtgenoot in beginsel buiten beschouwing. Onder het inkomensbegrip vóór beëindiging kan, anders dan in het Inkomensbesluit IOAW, de winst van een besloten of naamloze vennootschap vallen.

Het inkomen na beëindiging kan alleen bestaan uit inkomen uit of in verband met arbeid van de gewezen zelfstandige en de echtgenoot tezamen. Dit inkomen wordt herleid naar een maandperiode. Gelet op de stringente voorwaarden voor het recht op uitkering met betrekking tot beëindiging en het niet-hervatten na beëindiging, kan er geen sprake meer zijn van winst. Men kan dan immers geen recht op een IOAZ-uitkering (meer) doen gelden.

Uit de toetsing aan de Aanwijzingen inzake de toetsing van ontwerpen van wet en van algemene maatregelen van bestuur is gebleken, dat dit besluit uit dereguleringsoogpunt bezien geen bezwaren oproept.

2. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 2

Dit artikel geeft aan welke inkomensbestanddelen meetellen voor de bepaling van het inkomen uit of in verband met arbeid in het bedrijfs- of beroepsleven van de zelfstandige vóór de daadwerkelijke beëindiging van het bedrijf of zelfstandig uitgeoefend beroep. Het inkomen van de echtgenoot blijft buiten beschouwing, tenzij het betreft de arbeidsbeloning voor de meewerkende echtgenoot of het winstaandeel van de echtgenoot die het bedrijf of beroep gezamenlijk met de zelfstandige uitoefende, of als commanditaire vennoot meedeelde in de winst uit het bedrijf of beroep.

Het begrip winst wordt nader omschreven in artikel 3 van dit besluit, terwijl voor wat betreft het overig inkomen uit of in verband met arbeid in hoofdzaak wordt aangesloten bij de limitatieve opsomming in de artikelen 3, 4, 5 en 7 van het Inkomensbesluit IOAW. Bij de toetsing van het inkomen van de gewezen zelfstandige in verband met arbeid vóór de bedrijfsbeëindiging wordt een (gedeeltelijke) IOAW-uitkering in aanmerking genomen.

Uitkeringen op grond van het Bijstandsbesluit zelfstandigen (Stb. 1986, 544) en op grond van particuliere verzekeringen, gesloten door zelfstandigen, worden niet als inkomen uit of in verband met arbeid aangemerkt en blijven derhalve buiten beschouwing.

Artikel 3

In dit artikel wordt het winstbegrip omschreven.

In het eerste lid, onderdeel a, is bepaald wat onder winst uit een door natuurlijke personen gedreven bedrijf en zelfstandig beroep dient te worden verstaan. Dit winstbegrip is overgenomen uit de Wet op de inkomstenbelasting 1964, komt overeen met het in die wet gehanteerde begrip winst uit onderneming en dient dan ook overeenkomstig te worden uitgelegd.

De fiscale jaarwinst, die ook uitgangspunt vormt voor het winstbegrip in het Inkomensbesluit IOAW, wordt bepaald volgens «goed koopmansgebruik», met inachtneming van een bestendige gedragslijn die onafhankelijk is van de vermoedelijke uitkomst en die slechts gewijzigd kan worden als goed koopmansgebruik dit rechtvaardigt. De winst wordt bepaald aan de hand van het boekhoudverslag over het desbetreffende jaar dan wel aan de hand van de aangifte voor de fiscus.

Indien de meewerkende echtgenoot, bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de IOAZ, wordt aangemerkt als gewezen zelfstandige, wordt onder diens winst uiteraard verstaan de winst die door de andere echtgenoot wordt behaald bij de uitoefening van het bedrijf of beroep.

De winst behaald met of bij het staken van een onderneming dan wel met of bij overdracht of liquidatie van een gedeelte van de onderneming, winst genoten ter vervanging van door een onteigening gederfde of te derven voordelen uit onderneming en voorts voordelen uit onderneming welke niet reeds op de voet van de artikelen 9 tot en met 15 van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 in aanmerking zijn genomen als bedoeld in artikel 16 van die wet vallen ingevolge het tweede lid niet onder het winstbegrip en blijven buiten beschouwing.

Voor de toepassing van de wet wordt, in afwijking van de fiscale regels, wel tot het winstbegrip gerekend de arbeidsbeloning voor de meewerkende echtgenoot. Hierdoor wordt een gelijke behandeling bereikt ten opzichte van situaties, waarin voor een meewerkaftrek wordt geopteerd. Ook het winstaandeel van de echtgenoot die het bedrijf of beroep in firma- of maatschapsverband mede uitoefent wordt tot de winst van de gewezen zelfstandige gerekend. Hetzelfde geldt ten aanzien van de echtgenoot die als commanditaire vennoot meedeelt in de lopende winst uit het bedrijf of beroep dat door de andere echtgenoot wordt uitgeoefend.

Ten aanzien van de grootaandeelhouder-directeur BV/NV wordt niet alleen het salaris tot het inkomen uit of in verband met arbeid gerekend, maar ook de winst uit de desbetreffende BV of NV. Op grond van de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 4 oktober 1985 (RSV 1986, 21) wordt de directeur-grootaandeelhouder immers niet als werknemer in de zin van de werknemersverzekeringen beschouwd, indien de feitelijke gezagsverhouding ontbreekt. Op grond van artikel 2, vierde lid, van de wet is genoemde grootaandeelhouder-directeur als zelfstandige aan te merken. Hieruit vloeit voort dat ook de winst uit de BV of NV in beschouwing dient te worden genomen.

Deze winst wordt bepaald op de voet van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 (Stb. 1969, 469). Voor de toepassing van dit besluit dient deze winst eventueel te worden gecorrigeerd met alle voor- en nadelen die, buiten de arbeidsverhouding zelf, uit de verhouding tussen grootaandeelhouder-directeur en BV/NV voortvloeien. In dit verband kan worden gedacht aan inkomensbestanddelen die voortvloeien uit het onderling verstrekken van leningen of kredieten of van woon- of bedrijfsruimte.

Gezien het specifieke karakter van de Wet IOAZ is in het vijfde lid bepaald dat de winst wordt gecorrigeerd indien de uitkomst van de winstbepaling op grond van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 c.q. de Wet op de vennootschapsbelasting 1969, gelet op de aard en strekking van de IOAZ, kennelijk onredelijk moet worden geacht. Van een kennelijk onredelijke uitkomst kan bijvoorbeeld sprake zijn, wanneer men louter door gebruikmaking van fiscale constructies of methoden in aanmerking zou komen voor een IOAZ-uitkering.

Artikel 4

Dit artikel heeft betrekking op inkomensbestanddelen van de gewezen zelfstandige en de echtgenoot, verworven na de beëindiging van het bedrijf of beroep. In het eerste lid wordt onderscheid gemaakt tussen inkomen uit arbeid en inkomen in verband met arbeid in het bedrijfs- of beroepsleven.

Inkomen uit arbeid kan op grond van artikel 8 van de wet in de vrijlating worden betrokken.

Wat deze inkomensbestanddelen betreft wordt aangesloten bij de artikelen 3, 4 en 5 van het Inkomensbesluit IOAW.

Aangezien voor de beëindiging van het bedrijf of beroep in de wet stringente eisen zijn gesteld, speelt het inkomen uit winst uit bedrijf of zelfstandig uitgeoefend beroep na deze beëindiging geen rol. Zodra van nieuwe activiteiten als zelfstandige door één van de rechthebbenden sprake is wordt de IOAZ-uitkering gestaakt. Derhalve is de winst niet onder het hiervoor bedoelde inkomen uit arbeid begrepen.

Het inkomen in verband met arbeid in het bedrijfs- of beroepsleven wordt volledig in aanmerking genomen en op de uitkering in mindering gebracht. Terzake wordt nagenoeg volledig bij het Inkomensbesluit IOAW aangesloten. Derhalve wordt bijvoorbeeld ook de AAW-uitkering volledig op de IOAZ-uitkering in mindering gebracht. Anders dan in het Inkomensbesluit IOAW wordt in dit besluit echter de uitkering op grond van een bedrijfsbeëindigingsregeling vanwege het Ministerie van Economische Zaken buiten beschouwing gelaten, gelet op de kortingsbepalingen van de Regeling bedrijfsbeëindigingshulp 1987 (Stcrt. 1986, 250). Onder inkomen in verband met arbeid in het bedrijfs- of beroepsleven wordt mede verstaan een uitkering op grond van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers.

In het tweede lid wordt bepaald dat als inkomen uit of in verband met arbeid wordt beschouwd het inkomen dat wordt genoten gedurende dezelfde periode als die waarop de uitkering betrekking heeft.

Aangezien bij wisselende inkomsten een beoordeling op basis van het betalingstijdvak niet goed mogelijk is, biedt het derde lid in die gevallen een aanknopingspunt naar het verleden. Aangezien het om looninkomens of bijverdiensten gaat zijn deze inkomensbestanddelen zonder veel moeite te traceren.

Het vierde lid bevat de mogelijkheid voor burgemeester en wethouders tot een andere inkomensvaststelling te komen, indien toepassing van het tweede en derde lid tot een kennelijk onredelijk resultaat leidt.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
L. de Graaf